

липня 2003 р. за № 559/7880.

4. Положення про організацію бухгалтерського обліку в банках України : затв. Постаново Правління Національного банку України від 04.07.2018 р. № 75.

Михайло ФІАЛКА,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОРОЗУМІННЯ ОФІЦІЙНОГО ДОКУМЕНТА ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Однією з актуальних проблем сучасної юриспруденції, як наголошує Є. Дурнов, залишається проблема праворозуміння або, інакше кажучи, розуміння й інтерпретації сутності, природи та значення права. Нині ця проблема, на думку науковця, перебуває в центрі обговорення громадськості та наукової спільноти, залишається центральною для юриспруденції й активно дискутується науковцями. При цьому право як явище соціальної дійсності потребує тлумачення, роз'яснення не тільки відповідно до окремих шкіл або напрямів його вивчення, але й з багатьох інших позицій, точок відліку тощо [1, с. 154].

На нашу думку, однією з проблем розуміння та інтерпретації права є тлумачення окремих положень Кримінального кодексу України (далі – КК України). При цьому, враховуючи сучасні тенденції реалізації кримінально-протиправних проявів, не перестає втрачати актуальності проблематика охорони кримінально-правовими засобами документообігу, як процесу створення, зберігання та використання документів, в сучасному українському суспільстві. Ми не одноразово зосереджували свою увагу на вищезазначеній проблематиці і, на цей час, вважаємо за доцільне звернути увагу на праворозуміння офіційного документа в кримінальному законодавстві.

Зміст поняття офіційного документа регламентовано приміткою до ст. 358 КК України, яка наголошує на тому, що під офіційним документом в КК України треба розуміти документи, що містять зафіксовану на будь-яких матеріальних носіях інформацію, яка підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру, чи може бути використана як документи-докази у правозастосовчій

діяльності, що складаються, видаються чи посвідчуються повноважними (компетентними) особами органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, юридичних осіб незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, а також окремими громадянами, у тому числі самозайнятими особами, яким законом надано право у зв'язку з їх професійною чи службовою діяльністю складати, видавати чи посвідчувати певні види документів, що складені з дотриманням визначених законом форм та містять передбачені законом реквізити [2].

Спираючись на вищезазначене визначення офіційного документа в КК України, ми маємо можливість виділити характерні ознаки такого документа, а саме:

- *документ це будь-які матеріальні носії*. І в цій ситуації треба спиратись на розуміння документа, яке має законодавче закріплення, а саме: матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі (абз. 1 ст. 1 Закону України (далі – ЗУ) «Про інформацію» [3]);

- *документ містить зафіксовану інформацію*, тобто йдеться про те, що на матеріальному носіїві повинна бути інформація, а саме будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді (абз. 3 ст. 1 ЗУ «Про інформацію» [3]);

- *інформація, яка зафіксована в документі повинна мати відповідний юридичний статус*, тобто йдеться про те, що вона повинна підтверджувати чи посвідчувати певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру, чи може бути використана як документи-докази у правозастосовчій діяльності;

- *такі документи складаються, видаються чи посвідчуються спеціальними суб'єктами відповідних правовідносин*, тобто для того щоб документ визнавався нами як офіційний, він повинен бути створений, виданий або засвідчений повноважними (компетентними) особами органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, юридичних осіб незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, а також окремими громадянами, у тому числі самозайнятими особами, яким законом надано право у зв'язку з їх професійною чи службовою діяльністю складати, видавати чи посвідчувати певні види документів;

- *документ повинен бути створений з дотриманням визначених законом форм та містити в собі передбачені законом реквізити*.

За умови комплексного існування вищезазначених характерних ознак ми маємо відповідні підстави вважати такий документ офіційним.

Свого часу ми проводили дослідження проблеми існування документа, його різновидів та їх співвідношення між собою в структурі КК України і наголошували на тому, що поняття документа використовується законодавцем

дуже широко в структурі КК України. При цьому законодавець користується як безпосередньо терміном «документ», так і його похідними різновидами (наприклад, «офіційний документ», «фінансовий документ» тощо) [4, с. 286].

При цьому необхідно пам'ятати те, що в КК України поряд з поняттям «документ» є ціла лінійка різновидів документів, і це вимагає від правозастосовних органів чітко ґрунтувати своє розуміння офіційного документа на тих характерних ознаках, які ми раніше зафіксували. Все це базується на тому, що кожний з різновидів документів (чи то фінансовий, чи то виборчий, чи то документ Національного архівного фонду або унікальний документ тощо) має власну сферу використання, власний зміст інформації або відомостей, які закріплюються в документі, що прямо пов'язана із сферою його використання. Одночасно з цим поняття «документ» та його різновидності співвідносяться один з одним як взаємозалежність загального та конкретного. При цьому документ розуміється нами як загальне, а його різновиди – як конкретизовані його форми [4, с. 297].

Щодо офіційного документа, то треба наголосити на тому, що в КК України чітко регламентовано, в яких кримінально-правових нормах йдеться про цей різновид документа, а саме у випадках:

- викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження (ст. 357 КК України);
- підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів (ст. 358 КК України);
- службового підроблення (ст. 366 КК України).

У будь-яких інших кримінально-правових нормах КК України йдеться або про загальне розуміння документа, або про ті чи інші його різновиди.

Але одночасно з цим аналіз окремих видів документів, які передбачені в тих чи інших кримінально-правових нормах, підштовхує нас до висновків про те, що окремі з них мають, певною мірою, характер офіційного документа. Наприклад, дослідивши проблематику співвідношення документа та незаконної лікувальної діяльності, ми зробили такий висновок: такий документ повинен мати вигляд матеріального носія, на якому закріплена відповідна інформація про особу, яка підтверджує її належну медичну освіту, а також цей документ повинен мати характер офіційного документа [5, с. 300].

Як результат нашого окреслення проблематики праворозуміння офіційного документа в кримінальному законодавстві, можливо наголосити на тому, що вона, тобто ця проблема, має відкритий характер, потребує уваги з боку науковців у процесі аналізу кримінально-правових норм та більш високої уваги під час правозастосування положень КК України в сучасному житті українського суспільства.

1. Дурнов Є. Поняття та види функцій праворозуміння. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 154–159. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/9/28.pdf> (дата звернення: 03.11.2023).
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 03.11.2023).
3. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20170101#n20> (дата звернення: 29.10.2023).
4. Фіалка М. І. Документи в КК України: зміст та їх взаємозв'язок між собою. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2 (89). С. 284–298.
5. Фіалка М. І. Документ та незаконна лікувальна діяльність: аналіз окремих ознак складу кримінального правопорушення. *Право і суспільство*. 2023. № 4. С. 296–301.

Світлана ХАМІНІЧ,

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри аналітичної
економіки та менеджменту

Денис ЯШИН,

здобувач магістерського ступеня
вищої освіти ННІ права
та інноваційної освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙ

У сучасному динамічному бізнес-світі, де технології та вимоги споживачів постійно еволюціонують, організації стикаються з необхідністю адаптації своїх маркетингових стратегій під впливом інновацій. Інновації, новітні технології, сучасні ідеї відіграють ключову роль у формуванні успішних маркетингових стратегій. Інновації суттєво впливають на формування маркетингових стратегій зміцнення свого конкурентного становища у таких напрямках:

- інновації як двигун маркетингу;
- унікальна конкурентна перевага;
- створення інноваційної культури;
- цифрова трансформація;